

ETNOLOŠKO PREUČEVANJE SLOVENSKEGA IZSELJENSTVA

Program študija slovenskega izseljenstva je povezan z raziskovalno nalogo „Etnološko preučevanje slovenskega izseljenstva“. Njen potek določajo na eni strani finančna sredstva, na drugi strani pa veliko zanimanje slušateljev etnologije, ki so pripravljeni sodelovati. Predmet preučevanja je vsebinsko obsežen, metodologija je neizdelana, dokumentacija je raztresena po arhivih, knjižnicah, raziskovalnih in drugih ustanovah. Ob ugotovitvi teh dejstev je bilo smotrno osredotočiti se najprej v najbolj izvedljive naloge: zbiranje dokumentacije, pregled fondov raznih ustanov, evidentiranje in anketiranje izseljencev povratnikov in terenske raziskave v tujini, kjer je to le možno. V to delo so se že doslej in se bodo, upamo, še v bodoče vključevali študenti etnologije v okviru rednih praks ter seminarjskih in diplomskih nalog.

Povratniki iz Avstralije in Argentine, sta temi dveh diplomskih nalog v delu, izseljevanju iz Bele krajine in Prekmurja se bosta posvetili diplomska in seminarjska naloga. Uresničevanje naloge, da preučimo način življenja Slovencev in njihovih potomcev v deželah imigracije, nam dodeljena sredstva omogočajo samo v neznatni meri. Raziskave, ki jih že opravljajo ali jih bodo opravljali študenti, pripravljeni potovati in raziskovati na lastne stroške, so „conditio sine qua non“ izvedbe projekta in so dokaz idealističnega študentskega potenciala. Ta trditev ni pretirana — v teku so raziskave v Franciji, Argentini, ZDA in zdomcev na Švedskem.

Raste dokumentacijski fond, za katerega upamo, da bo v kratkem postal del strokovno vodene in urejene dokumentacije pri Znanstvenem inštitutu Filozofske fakultete. Doslej smo izpisali fond Zavoda za migracije in narodnosti, bibliografijo v Narodni in univerzitetni knjižnici, zbrali smo podatke o alikvotnih upokojencih v SR Sloveniji, po regionalnih zdravstvenih skupnostih zbiramo podatke o izseljencih povratnikov v Sloveniji.

Sodelavci projekta so tudi zunaj fakultete, strokovnjaki in posamezniki, ki jih stvar zanima ali pa imajo neposredne izseljenske izkušnje. Sodelavci s PZE za etnologijo se enkrat tedensko zberejo na dveurnem seminarju, ki je bil doslej namenjen splošnemu razgledovanju po slovenski izseljenski problematiki, pregledovanju literature in njenemu faktografskemu reproduciranju. Ob pretresu zgodovinskih, geografskih in drugih raziskav določamo okvire etnološkega delovnega področja, etnologiji lastna izhodišča. To iskanje napreduje ob ugotavljanju odsotnosti načina življenja na ravni vsakdanosti v vseh obravnavanih znanstvenih pristopih. Tu se bohoti statistika z deskripcijo masovnih pojavov, medtem ko življenje posameznikov, ki je časovno, prostorsko, socialno in kulturno diskontinuirano, ostaja med mejami strok ali je vredno samo naključne pozornosti. V najbližji prihodnosti nameravamo torej opredeliti predmet preučevanja, izdelati metodologijo ter terensko raziskovati način življenja slovenskih izseljencev v tujini in povratnikov.

MOJCA RAVNIK

MUZEOLOGIJA IN KONSERVATORSTVO

S študijskim letom 1971/72 je bila na ljubljanski filozofski fakulteti v okviru PZE za umetnostno zgodovino ustanovljena stolica za muzeologijo in konservatorstvo. V letih 1950/63 je predaval ta predmet prof. Franjo Baš, vendar je bil namenjen samo študentom umetnostne zgodovine. Muzeologijo so do 1971 obravnavali bolj ali manj obrobno v okviru študija na posameznih oddelkih tj. na arheologiji, etnologiji in umetnostni zgodovini. Pravim obratno, t.j. z gledišča muzejskih in spomeniško-varstvenih interesov posameznih strok in ne s poudarkom na interdisciplinarnem pomenu muzeologije in konservatorstva. Šele 1971 je to postal skupen predmet navedenih oddelkov s temu ustrezno začrtanim učnim programom.

Predavanja iz muzeologije in konservatorstva trajajo dva semestra, v katerih se študentje seznanjajo z bistvom in glavnimi nalogami obeh področij. Prvi del študija zajema osnovne pojme muzeologije kot znanstvene discipline in praktične vede. Sledi oris zgodovine muzejstva v svetu in doma, nato tipologija muzejev z opredelitvijo pojmov zbirka in muzej. Študija obravnava nadalje osnovne naloge muzejev, muzejsko dokumentacijo, muzejsko arhitekturo in muzejske razstave. Prav tako zajema ljudskoizobraževalno in znanstvenoraziskovalno dejavnost muzejev, posebej njihove poljudnoznanstvene naloge, nadalje muzejsko pedagogiko in andragogiko, slednjič muzejsko propagando s poudarkom na povezovanju muzejstva z organizacijo združenega dela, s turizmom in muzejsko zakonodajo.

Drugi del študija je posvečen spomeniškem varstvu, najprej osnovnim pojmom te dejavnosti in vede ter opredelitvi pojma kulturni spomenik. Zajeta je zgodovina razvoja spomeniške službe v svetu in na domačih tleh, posebej s poudarkom na Sloveniji, nadalje teoretične in praktične naloge spomeniškega varstva. Študij obravnava klasifikacijo spomenikov in njihovo opredeljevanje kot arheoloških, etnoloških, umetnostnih in zgodovinskih objektov ter spomeniških območij. V okvir predavanj sodijo nadalje osnove urbanizma s posebnim naglasom na vlogi zgodovinskih predelov, prav tako osnove regionalnega planiranja, osnove varstva narave in varstva pokrajine. Posebno poglavje zajema spomeniško dokumentacijo z evidenco, topografijo, registracijo spomenikov itd. Vključena so še poglavja o problematiki spomeniške propagande, o odnosu med spomeniškim varstvom in turizmom, spomeniška zakonodaja in mednarodne konvencije. Študij osvetljuje tudi specifičnosti slovenskega spomeniškega patrimonija.

V okvir dela v dveh semestrih so vključene še ekskurzije v pomembnejše domače muzeje, seznanjanje z internim muzejskim delom in postavitvami razstav, prav tako tudi ogledi, posvečeni problemom urbanizma, funkciji mestnih jeder in aktivni vlogi kulturnih spomenikov.

V načrtu je, da bi študij spopolnili z vajami, praktično terensko delo med počitnicami pa je deloma že v programu posameznih PZE, tudi v etnologiji.

Vse bolj se kaže tudi potreba, da bi predmetno snov razdelili v dva ločena predmeta — muzeologijo in konservatorstvo, saj sta se obe panogi v zadnjih letih tolikanj razmahnila, da ju je potrebno tudi v obliki študija predstaviti obširneje — teoretično in praktično.

Program stolice za muzeologijo in konservatorstvo zajema tudi podiplomski študij, ki je za sedaj organiziran